

ASSAIG

Simone Weil i l'atenció com a forma d'amor

Podem convertir en pregària tot allò on disposem la nostra atenció

—**Montserrat Dameson**
mel i mató

[@damesonpareras](#) [@damesonpareras](#)

16/05/2023

Albert Camus la va descriure com "l'únic gran esperit del nostre temps" i **T. S. Eliot** com "una dona amb un geni similar al dels sants". Llegir **Simone Weil** és estar disposat a endreçar-se espiritualment, el fer dissabte de l'ànima. A finals del 2021, Fragmenta en va editar *La Gravetat i la gràcia* i un any i mig més tard encara hi torno com si fos una caixa d'eines. Una caixa d'eines que m'ajusta els cargols per pregar millor, per posar nom als espais, per explorar queden entre Déu i l'home i per treballar la interioritat des del cap, des de la intel·lectualitat. En una d'aquestes rellegides aleatòries intentant entendre per què fa un any i mig em van interessar els aforismes que hi vaig subratllar, vaig trobar una distinció que m'ha quedat impresa al cervell i m'ha tornat en moments de silenci. Weil explica que la voluntat i l'atenció no són el mateix i que "hem de procurar corregir les nostres faltes per mitjà de l'atenció, i no de la voluntat". Sabent això, Simone Weil qualifica la voluntat de controladora d'alguns moviments musculars i l'atenció de timó pel que fa a la puresa interior, la inspiració o la veritat de pensament; virtuts que no estan associades a moviments corporals i, en conseqüència, tampoc ho estan a la voluntat.

Perquè ens ubiquem una mica, la filòsofa francesa posa l'exemple de l'home orgullós, algú amb una evident manca de gràcia en aquest sentit. Les faltes que no poden esmenar-se a cop de voluntat, com l'orgull, queden en una zona grisa en què tot el que podem fer si ens les volem treure de sobre és reconèixer-nos-les i, en una mena de súplica secreta, desitjar la virtut que les contraresta. Per a Simone Weil, aquest exercici de súplica és, en el fons, "creure que tenim un Pare al cel" que ens pot alliberar d'aquestes faltes que queden lluny de la voluntat perquè no depenen de moviments musculars i, per tant, són pura atenció. Per això "l'atenció, duta al seu grau més alt, és el mateix que la pregària". "En l'atenció s'hi pressuposa fe i amor" perquè ens encomanem a Déu quan anhelem el redreç dels nostres defectes i perquè el desig de virtuositat és un acte d'amor, cap a un mateix i cap als altres.

De tot el que explica Weil aquí, me n'ha interessat la manera com aquesta "atenció" es concreta més enllà de l'autoconsciència, això és, com es treballa l'atenció quan ja ets plenament sabedor de quines són les esquerdes que et caracteritzen. No n'hi ha prou amb fer l'examen, passar-se els rajos X per l'ànima i dir: "Em manca això. Ara que ja ho sé i vull canviar-ho, tinc la feina feta". Hi ha d'haver un esforç dins d'aquesta atenció, una manera de fer que tenir el cap on toca ens canviï la naturalesa amb què sortim a jugar, o almenys la modela una mica. Si l'atenció de Weil funciona com la concentració en l'estudi, en la lectura o en la creació artística de qualsevol mena, la restauració de les nostres esquifideses pot ser una qüestió de pràctica. Com més atents estiguem, més ens acostarem a les virtuts que ens falten. L'atenció fa la cosa com si l'espiritualitat fos estudiar-se vint-i-quatre temes de Dret Processal Civil en què et concentres concentrant-te i n'aprens aprenent-ne, a base de temps. Posar el focus a les nostres tares en els termes de Weil pot assemblar-se a aprendre a pintar perquè cultivar el talent i dedicar-se a les virtuts queden molt a prop; esperar la inspiració i suplicar interiorment l'adveniment de tot el que ens pugui fer millors, també. "Si girem les nostres ments cap al bé, és impossible que, a poc a poc, tota l'ànima no sigui atreta cap al bé". És posar-hi el cap per acabar portant-hi el cor –i el cos–.

La gràcia d'aquest marc és que tot el que requereix esforç i temps en el seu grau més alt pot ser una pregària. Em sembla que és una afirmació de consens dir que entregar temps –i fer-ho de la manera més desinteressadament possible– és una de les formes més netes d'estimar. El temps no torna i, fins i tot si l'has donat interessadament, el retorn que en puguis rebre mai serà "aquell" temps concret. Weil parla de l'atenció des d'una mirada espiritual, girant els ulls cap endins. Però des d'un punt de vista més simplificador, que en l'atenció s'hi pressuposa un acte de fe i amor es veu sobretot quan l'atenció no ens la dediquem a nosaltres mateixos. Sembla paradoxal, però en realitat una de les millors maneres de parar atenció a les nostres faltes és estar atent a les necessitats dels altres. Sortir d'un mateix és la millor manera d'entrar-hi, perquè en donar-se –en termes cristians–, sempre hi ha cerca de virtut. Moltes vegades n'hi ha prou amb fer un cafè amb una amiga que necessita ajuda per deixar de capficar-nos amb tot allò de la nostra vida que en realitat no és important o no podem canviar. O amb llegir un llibre per endreçar totes les veus del nostre desordre mental en una de sola. O amb pregar endins per estar despert enfora. Posar tota l'atenció que ens sigui possible en una cosa sempre ens revela faltes de nosaltres mateixos que desconeixiem, i per tant sempre ens dona l'oportunitat de polir-les. No hi ha res que s'assembla tant a la pregària com això. Si en l'atenció s'hi pressuposa fe i amor, i l'atenció, en el seu grau més alt, és pregària, podem convertir en pregària tot allò on disposem la nostra atenció. Aquesta és la gràcia de la fe, poder-ho explicar és la gràcia de la Simone Weil.

